

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU17

Socialtjänstens arbete

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar om socialtjänstens arbete, försörjningsstöd och övriga stödinsatser, hemlöshet, stöd till anhöriga och adoption.

I betänkandet finns 21 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Socialtjänstens arbete.....	7
Utskottets ställningstagande.....	18
Försörjningsstöd och övriga stödinsatser.....	19
Utskottets ställningstagande.....	23
Hemlöshet.....	23
Utskottets ställningstagande.....	26
Stöd till anhöriga.....	27
Utskottets ställningstagande.....	31
Adoption.....	32
Utskottets ställningstagande.....	38
Motioner som bereds förenklat.....	38
Utskottets ställningstagande.....	38
Reservationer.....	39
1. Utveckling av socialtjänstens arbete, punkt 1 (S).....	39
2. Utveckling av socialtjänstens arbete, punkt 1 (C).....	39
3. Utveckling av socialtjänstens arbete, punkt 1 (MP).....	40
4. Kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten, punkt 2 (S, MP).....	41
5. Kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten, punkt 2 (C).....	42
6. Försörjningsstöd och övriga stödinsatser, punkt 3 (S, MP).....	43
7. Försörjningsstöd och övriga stödinsatser, punkt 3 (V).....	44
8. Hemlöshet, punkt 4 (S).....	44
9. Hemlöshet, punkt 4 (V).....	45
10. Hemlöshet, punkt 4 (MP).....	46
11. Stödlinje för anhöriga till kriminella, punkt 5 (S, MP).....	46
12. Uppföljning av den nationella anhörigstrategin, punkt 6 (S, MP).....	47
13. Riktlinjer för vård av närstående, punkt 7 (SD).....	47
14. Stöd till familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar, punkt 8 (SD).....	48
15. Stöd och hjälp till barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa, punkt 9 (V, MP).....	48
16. Avlastning vid anhörigvård, punkt 10 (MP).....	49
17. Lagstadgad rätt till stöd för anhöriga, punkt 11 (S, MP).....	49
18. Adoption, punkt 12 (S).....	50
19. Adoption, punkt 12 (V).....	50
20. Adoption, punkt 12 (C).....	51
21. Adoption, punkt 12 (MP).....	52
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	53
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24.....	53
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	64

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Socialtjänstens arbete

1. Utveckling av socialtjänstens arbete

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:102 av Magnus Jacobsson (KD),

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 27 och 28,

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 73 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 5 och 12.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:274 av Magnus Berntsson (KD),

2023/24:767 av Caroline Högström (M) yrkande 2,

2023/24:1448 av Sten Bergheden (M),

2023/24:2285 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 44 och

2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2–4 och 10.

Reservation 4 (S, MP)

Reservation 5 (C)

Försörjningsstöd och övriga stödinsatser

3. Försörjningsstöd och övriga stödinsatser

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3,

2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkande 1,

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 11,

2023/24:2100 av Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD),

2023/24:2276 av Noria Manouchi (M),

2023/24:2355 av Martin Westmont (SD),

2023/24:2428 av Mathias Bengtsson (KD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 86 och

2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15.

Reservation 6 (S, MP)

Reservation 7 (V)

*Hemlöshet***4. Hemlöshet**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:684 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 4,

2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkandena 2–4,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 25,

2023/24:1166 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S),

2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 22 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 87.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (MP)

*Stöd till anhöriga***5. Stödlinje för anhöriga till kriminella**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 141.

Reservation 11 (S, MP)

6. Uppföljning av den nationella anhörigstrategin

Riksdagen avslår motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 54.

Reservation 12 (S, MP)

7. Riktlinjer för vård av närstående

Riksdagen avslår motion

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 13 (SD)

8. Stöd till familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar

Riksdagen avslår motion

2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 14 (SD)

9. Stöd och hjälp till barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa

Riksdagen avslår motion

2023/24:465 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 11.

Reservation 15 (V, MP)

10. Avlastning vid anhörigvård

Riksdagen avslår motion

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 37.

Reservation 16 (MP)

11. Lagstadgad rätt till stöd för anhöriga

Riksdagen avslår motion
2023/24:783 av Johanna Haraldsson (S).

Reservation 17 (S, MP)

Adoption

12. Adoption

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 1–4,
2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S) yrkandena
1 och 2,
2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2–5,
2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 16 och
2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 128.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (V)

Reservation 20 (C)

Reservation 21 (MP)

Motioner som bereds förenklad

13. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 28 maj 2024

På socialutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Johan Hultberg (M), Yasmine Bladelius (S), Carita Boulwén (SD), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Malin Höglund (M), Christofer Bergenblock (C), Mona Olin (SD), Ulrika Westerlund (MP), Lina Nordquist (L), Leonid Yurkovskiy (SD), Thomas Ragnarsson (M), Maj Karlsson (V) och Dan Hovskär (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om socialtjänstens arbete, försörjningsstöd och övriga stödinsatser, hemlöshet, stöd till anhöriga och adoptioner. Av yrkandena behandlas 42 i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. De motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Socialtjänstens arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utveckling av socialtjänstens arbete samt om kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C), 3 (MP), 4 (S, MP) och 5 (C).

Motionerna

Utveckling av socialtjänstens arbete

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkanden 5 föreslås ett tillkännagivande om att öka resurserna till socialtjänsten. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att skapa ett bättre förtroende mellan människor i socioekonomiskt utsatta områden och det offentliga Sverige.

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 73 föreslås ett tillkännagivande om att ge socialtjänsten fler verktyg och befogenheter. Motionärerna anför att det t.ex. är angeläget med en översyn av regelverket för socialtjänstens möjligheter till öppna insatser även utan vårdnadshavarens kännedom.

I kommittémotion 2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om användningen av evidensbaserade metoder i socialtjänstens bedömningar. I yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om sekretessbrytande bestämmelser. Motionärerna anför att det behövs en översyn av vilka hinder som finns för samverkan för att kunna undanröja dem i det fall det är viktigare än den personliga integriteten.

I motion 2023/24:102 av Magnus Jacobsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen, i syfte att öka rättssäkerheten och förbättra bemötandet inom socialtjänsten, bör se över hur kommunerna arbetar med omhändertagande.

Kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten

I partimotion 2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 44 föreslås ett tillkännagivande om att det bör genomföras ett kraftfullt socialtjänstpaket med fokus på att stärka personalens trygghet, kompetens och karriärmöjligheter.

I kommittémotion 2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att höja kunskapsnivån i fråga om barn och våldsutsatthet inom socialtjänst, familjerätt och rättsvårdande myndigheter. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att höja kunskapsnivån i fråga om

vuxna och våldsutsatthet inom socialtjänst, familjerätt och rättsvårdande myndigheter. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att höja kunskapsnivån om hedersrelaterat våld och förtryck inom socialtjänst, familjerätt och rättsvårdande myndigheter. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen måste se till att Sveriges kommuner har kännedom om, och genomför lagstiftningen om vårdnadsöverflyttning vid våld i familjen.

I motion 2023/24:767 av Caroline Högström (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att möjliggöra anonymisering av socialsekreterare.

I motion 2023/24:1448 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om att skydda personal inom socialtjänsten från påtryckningar från personer som är missnöjda med besluten.

I motion 2023/24:2285 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att avkoda socialsekreterare vid tuffa beslut och ersätta med "socialtjänsten" för att skydda den enskilda socialsekreterarens identitet.

I motion 2023/24:274 av Magnus Berntsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att utveckla och bredda kompetensen på funktionshindersområdet inom socialtjänsten.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Samhällets socialtjänst ska enligt 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Av samma bestämmelse framgår att socialtjänsten ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser samtidigt som hänsyn tas till människans ansvar för sin och andras sociala situation. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. Vid åtgärder som rör barn ska enligt 1 kap. 2 § barnets bästa särskilt beaktas. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Av 2 kap. 1 § framgår att varje kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

I 3 kap. 1 § anges att det till socialnämndens uppgifter hör att

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen

- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen
- informera om socialtjänsten i kommunen
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Av 3 kap. 3 § framgår att insatserna inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet för att utföra uppgifter inom socialtjänsten. Kvaliteten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

Utöver den generella bestämmelsen om personalens kompetens finns det i 3 kap. 3 a § krav på att socialnämnden ska använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan för utförande av sådana uppgifter inom socialtjänsten i fråga om barn och unga som innefattar

1. bedömning av om utredning ska inledas
2. utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder eller
3. uppföljning av beslutade insatser.

Enligt 6 kap. 8 b § ska socialnämnden när ett barn har varit placerad i samma familjehem under två år särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken. Därefter ska frågan övervägas årligen.

Pågående arbete

En ny socialtjänstlag

Utredningen Framtidens socialtjänst överlämnade sitt betänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) i augusti 2020. En av utredningens utgångspunkter var att få till stånd långsiktiga förändringar som påverkar både människor och kommuner positivt och ger förutsättningar för en hållbar socialtjänst. Utredningen föreslår följande:

- En ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen. Utredningens ambition är att lagen i större utsträckning ska återfå karaktären av ramlag och därmed även lämna större utrymme för helhetsyn på individen (s. 37 f.).
- Socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv. Enligt utredningen kan tidiga och förebyggande insatser bidra till att tidpunkten för mer ingripande vård- och omsorgsinsatser skjuts fram eller i bästa fall förhindras. Målet är att det förebyggande perspektivet ska genomsyra hela socialtjänstens verksamhetsområde (s. 41).

- Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag på hur myndigheten kan utveckla stödet till kommuner för systematisk uppföljning, som en del i arbetet med att säkerställa och utveckla kvaliteten i verksamheten. Socialstyrelsen föreslås ta fram förslaget i nära samarbete med kommunernas regionala samverkans- och stödstrukturer och Sveriges Kommuner och Regioner (s. 48).
- Det införs krav på att verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utreda hur man kan säkerställa en fungerande och effektiv kunskapsstyrning som säkerställer samarbete mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten (s. 49 f.).
- Regeringen tillsätter en utredning som får i uppdrag att se över professionens roll och den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänstens område. I en sådan översyn bör även ingå att ta ställning till vilken behörighet som eventuellt ska krävas för att fatta olika beslut inom socialtjänsten (s. 50).
- Det införs en ny lag om socialtjänstdataregister för att ge förutsättningar för databehandling i syfte att framställa statistik som ger underlag för en kunskapsbaserad socialtjänst (s. 50 f.).
- Det införs i socialtjänstlagen en möjlighet för socialnämnden att tala med ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande, även inför ett beslut om huruvida en utredning ska inledas eller inte (s. 58).
- Det tillsätts en utredning med uppdrag att utreda behovet av och förutsättningarna för oberoende barnombud (s. 60 f.).

Betänkandet bereds i Regeringskansliet och regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2024 att den avser att lämna en lagrådsremiss under senhösten 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9).

Omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst

Den 1 februari 2024 slöt staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överenskommelsen Omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst – 2024 (S2024/00192). Syftet är att skapa långsiktighet och goda planeringsförutsättningar för kommuner och andra berörda aktörer inför införandet av en ny socialtjänstlag.

I samband med detta gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att fördela statsbidrag för omställning till en långsiktigt hållbar, förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst (S2024/00196).

Socialstyrelsen ska före utgången av september 2024 lämna en skriftlig delrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) om myndighetens förberedelse för kompetenshöjande insatser för att stödja kommunerna i omställningen och genomförandet av den nya lagen. Socialstyrelsen ska senast den 30 september 2025 lämna en redovisning till Regeringskansliet

(Socialdepartementet) med en samlad analys av kommunernas lägesbilder inför den nya socialtjänstlagen samt redovisning av myndighetens arbete. I redovisningarna ska barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiven beaktas.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2024 använda högst 200 000 000 kronor som ska redovisas mot anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 4 Utvecklingsmedel inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Av medlen ska 188 500 000 kronor fördelas med ett lika stort belopp per kommun, vilket innebär att varje kommun får rekquirera 650 000 kronor. Resterande del får användas av Socialstyrelsen för administration av uppdraget, för förberedelse av nationella kompetenshöjande insatser och för att stödja kommunerna i omställningen.

Budgetpropositionen för 2024

I samband med införandet av en ny socialtjänstlag införs en särskild tidsbegränsad satsning på ökad bemanning i socialtjänsten under perioden 2024–2028. För ändamålet ökas anslaget 2024 med 200 000 000 kronor. För samma ändamål beräknas anslaget öka med 1 200 000 000 kronor för 2025 och 2 200 000 000 kronor för 2026–2028.

Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten

I juli 2022 beslutade regeringen om ett uppdrag till Socialstyrelsen att föra en löpande dialog med relevanta civilsamhällesorganisationer, trossamfund och andra aktörer om socialtjänstens arbete med barn, unga och familjer (S2022/03244). Syftet är att nå ut med information till relevanta målgrupper för att motverka ryktesspridning och desinformation. Bland annat ska Socialstyrelsen bjuda in berörda aktörer till återkommande rundabordssamtal med olika teman. I direktiven till uppdraget anför regeringen bl.a. följande:

I olika sociala medier – både i Sverige och utomlands – sprids felaktiga uppgifter, rykten och desinformation om svensk socialtjänst. Bland annat förekommer påståenden om att socialtjänsten kidnappar muslimska barn. Felaktiga uppgifter, ryktesspridning och desinformation kan leda till att människor inte vågar vända sig till socialtjänsten. I förlängningen kan det leda till att barn och unga inte får det stöd och skydd som de har rätt till och behöver.

Socialstyrelsen har på sin webbplats publicerat information på olika språk om hur svensk lagstiftning fungerar. Socialstyrelsen har också haft kontakt med Sveriges Kommuner och Regioner och andra berörda aktörer, för att säkerställa att socialtjänsten har det underlag som krävs för att kunna bemöta felaktiga uppgifter, ryktesspridning och desinformation.

Grundläggande information om hur svensk socialtjänst fungerar har även gått ut till svenska utlandsmyndigheter, Svenska Institutet samt utländska ambassader i Stockholm. Därutöver har flera enskilda initiativ tagits till att bemöta felaktiga uppgifter, rykten och desinformation i sociala medier.

Socialstyrelsen ska genom uppdraget ta fram förslag på åtgärder för att långsiktigt stärka tilliten till socialtjänsten bland barn, unga och familjer som behöver stöd och hjälp. I uppdraget ingår även att identifiera och stödja utvecklingen av verkningsfulla och hållbara arbetssätt som kan bidra till att skapa ökat förtroende för socialtjänstens verksamhet. Socialstyrelsen ska bl.a. undersöka och sammanställa vilken information som sprids om socialtjänstens bemötande av familjer med olika etnisk bakgrund, religion eller annan trosuppfattning.

Socialstyrelsen ska även uppmärksamma behovet av olika slags kulturkompetens inom socialtjänsten, bl.a. genom att undersöka om s.k. brobyggare och kulturtolkare kan underlätta dialog och bidra till ökad tillgänglighet.

I februari 2023 beslutade regeringen om ändringar i uppdraget som innebär att Socialstyrelsen även ska förstärka sitt arbete genom att föra samtidiga dialoger med berörda aktörer, Svenska institutet, Myndigheten för psykologiskt försvar och Myndigheten för stöd till trossamfund samt arbeta för en ökad kunskapspridning om socialtjänstens arbete.

En slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 10 december 2026.

Uppdrag till Myndigheten för psykologiskt försvar

Som en ytterligare åtgärd för att motverka desinformation gav regeringen i februari 2023 Myndigheten för psykologiskt försvar ett uppdrag att stärka förmågan att motstå otillbörlig informationspåverkan mot socialtjänsten (Fö2023/00277).

Utredningen om öppna insatser utan samtycke

Regeringskansliet beslutade den 28 april 2022 att ge en utredare i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att bl.a. utreda dels om det bör införas en möjlighet för socialnämnden att besluta om öppna insatser till vårdnadshavare utan deras samtycke, dels om det bör införas en möjlighet för socialnämnden att besluta om krav riktade mot barn och unga liknande de barn- och ungdomsförelägganden som förekommer i Danmark (børne- og ungepålæg) (S2022/02322). Uppdraget skulle redovisas senast den 1 februari 2024.

Den 20 juli 2023 beslutade Regeringskansliet att ge utredningen ett tilläggsuppdrag (S2023/02315). Utredaren får också i uppdrag att bl.a.

- analysera och föreslå en ordning som ger socialnämnden möjlighet att, vid bristande efterlevnad av beslut om öppna insatser till vårdnadshavare utan deras samtycke eller beslut om krav riktade mot barn och unga, besluta om ekonomiska konsekvenser, t.ex. indragna bidrag eller vitesförelägganden, eller sociala konsekvenser

- analysera och föreslå åtgärder, utöver elektronisk övervakning, som bedöms lämpliga för kontroll av efterlevnaden av socialnämndens beslut om krav riktade mot barn och unga
- analysera och ta ställning till om tillfällig föräldrapenning ska kunna lämnas till vårdnadshavare som avstår från förvärvsarbete för deltagande i insatser beslutade av socialnämnden och om ersättning vid behov ska kunna beviljas för kostnader som uppstår till följd av sådana insatser, analysera behovet av och lämna förslag på en ordning där socialnämnden ska kalla vårdnadshavare till ett samtal inom 24 timmar efter det att nämnden får kännedom om att ett barn misstänks för brott
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Beslutet innebär även att uppdragstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 30 augusti 2024.

Skolsäkerhetsutredningen

Regeringen beslutade den 22 juni 2022 att ge i uppdrag åt en särskild utredare att lämna förslag till åtgärder för att förbättra arbetet med säkerhet i skolväsendet (dir. 2022:86). Syftet med utredningen är att barn, elever, lärare, rektorer och annan personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. Den 15 juni 2023 överlämnade utredningen delbetänkandet Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28) till regeringen. I delbetänkande behandlas frågan om lämplig organisering av lokala eller regionala operativa organ för samverkan i individärenden som rör oro för skolattacker. Regeringen har beslutat om tilläggsdirektiv (dir. 2023:120) för utredningen som innebär att uppdraget ändras och utvidgas. Utredaren ska nu också

- kartlägga och analysera vilka uppgifter som kan behöva utbytas mellan skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter i brottsförebyggande syfte och föreslå författningsändringar som medför att sådana uppgifter kan utbytas
- analysera och ta ställning till om det finns behov av andra åtgärder för att underlätta nödvändig informationsdelning mellan skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter i brottsförebyggande syfte och vid behov lämna sådana förslag
- bedöma om förslagen är proportionerliga och ändamålsenliga
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Det nya uppdraget ska redovisas senast den 29 september 2024.

Regeringen har också beslutat om nya tilläggsdirektiv (dir. 2024:7) som bl.a. innebär att uppdraget att utreda hur förutsättningarna för att utbyta uppgifter mellan skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter kan förbättras i stället ska redovisas senast den 20 december 2024.

Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn

I maj 2023 lämnades departementspromemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn (Ds 2023:15) till regeringen. I promemorian föreslås bl.a. att socialnämnder ska få utökade möjligheter att skaffa uppgifter i frågor om vårdnad, boende och umgänge. I promemorian görs bedömningen att det finns ett behov för socialnämnder att kunna få uppgifter från vissa referenspersoner utan samtycke från en vårdnadshavare för att på så sätt skaffa den information som behövs för att bedöma vad som är barnets bästa i frågor om vårdnad. Det föreslås därför att verksamheter som omfattas av skollagen (2010:800) och som berör barn samt anställda i sådana verksamheter ska omfattas av en uppgiftsskyldighet.

Promemorian har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet

Utredningen om åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet överlämnade sitt betänkande SOU 2024:1 till regeringen i januari 2024. I betänkandet föreslås bl.a. att det straffbara området för hot mot tjänsteman utvidgas och att straffskalan för våld eller hot mot tjänsteman skärps. Det föreslås även ändringar i brottsbalken som bl.a. innebär att skyddet mot trakasserier skärps och att brotten mot tjänstemän ska läggas till i uppräknningen av brott som kan utgöra olaga förföljelse. I stället för att döma enskilt för de olika brottstyperna kan det på så sätt beaktas att kränkningen har skett upprepat eller systematiskt. Utredningen föreslår vidare att det införs ett nytt brott om förolämpning mot tjänsteman.

När det gäller minskad exponering av namn i handlingar anføres bl.a. följande i betänkandet (s. 33):

Vår sammantagna bedömning är att det inte bör införas en reglering som skapar förutsättningar för att ersätta namn med en mer anonym beteckning, såsom ett identifikationsnummer eller tjänstgöringsnummer, när dokumentation görs. En sådan åtgärd skulle, enligt vår bedömning, ha begränsad effekt för de offentliganställda som är mest utsatta. Vidare bedömer vi att nackdelarna med en sådan åtgärd är påtagliga. Beslut och andra handlingar skulle inte kunna läsas självständigt. Det försvårar inte bara för den enskilde som berörs av ett beslut utan även kollegor, andra myndigheter och media. Det medför vidare en tidsfördröjning när ytterligare åtgärder och handgrepp krävs för att få del av de uppgifter som utelämnats, vilket undergräver skyndsamhetskravet i offentlighetsprincipen. Följden blir försämrad insyn och kontroll samt minskad överskådlighet av myndigheternas verksamhet som i förlängningen kan påverka förtroendet för förvaltningen. Vi anser därför inte att åtgärden är ändamålsenlig eller proportionerlig för att minska utsattheten bland offentliganställda.

Utredningen gör en annan bedömning när det gäller en underrättelse om beslut enligt förvaltningslagen (2017:900) och anför i den delen bl.a. följande (s. 34):

Med hänsyn till problembilden har vi bedömt det motiverat och angeläget att lagstiftningsåtgärder vidtas för att möjliggöra att namn i större utsträckning än i dag kan utelämnas i en underrättelse om beslut när riskerna för hot, våld och trakasserier är särskilt framträdande. Behovet av en sådan möjlighet har även påtalats av flera myndigheter. Åtgärden innebär inte heller samma påtagliga negativa konsekvenser som förändrade dokumentationskrav skulle innebära. En beslutsfattares identitet som inte framgår direkt i samband med underrättelsen av ett beslut skulle, enligt vår uppfattning, kunna bidra till att motverka vissa otillbörliga ageranden mot personalen. Det kan vara ett verktyg för att – i vissa fall – öka tryggheten och potentiellt minska medarbetarnas utsatthet i ett visst ärende, t.ex. när det under handläggningen framkommit konkreta omständigheter som talar för att personalen löper en förhöjd risk att utsättas för våld, hot eller trakasserier. Vi föreslår därför att det ska införas en ny bestämmelse i 33 § förvaltningslagen som möjliggör att uppgift om namn på beslutsfattare, föredragande eller andra som medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet, inte behöver anges i en skriftlig underrättelse om beslut.

Betänkandet har remitterats och remissvaren analyseras i Regeringskansliet.

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck

Enligt förordningen (2022:1345) om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck har Länsstyrelsen i Östergötlands län inrättat ett samordnande nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH) för att bidra till ett strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck på nationell, regional och lokal nivå. NCH har tillsammans med Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) ett särskilt uppdrag som handlar om föräldraskapsstöd för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. NCH ska ge stöd på generell nivå till yrkesverksamma som i sin verksamhet hanterar frågor om hedersrelaterat våld och förtryck. NCH tillhandahåller webbaserat stöd och en stödtelefon till yrkesverksamma och genomför kunskapshöjande insatser. Under 2022 påbörjade NCH en uppföljning av en enkätundersökning som den genomfört om bortförda personer i en hederskontext och barn som uppgavs vara gifta under 2019 (rapport 2020:13). Syftet med uppföljningen är att få en bild av befintliga rutiner och aktuell samverkan när det gäller ärenden inom området samt att identifiera ytterligare verktyg som kan vara till stöd för yrkesverksamma som möter målgruppen.

NCH lämnar årligen en rapport om arbetet. Den senaste rapporten lämnades i mars 2024 (Årlig redovisning av verksamheten 2023 – Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck).

Enligt regleringsbrevet för 2024 har Länsstyrelsen i Östergötlands län fått ett förstärkt uppdrag att stödja utvecklingen av regionala resurscentrum för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialstyrelsens handbok om våld i nära relationer

I juni 2023 publicerade Socialstyrelsen handboken Våld i nära relationer – Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården.

Handboken syftar främst till att ge stöd vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer samt det övriga regelverk som gäller för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården i arbetet med våld i nära relationer. Handboken omfattar regelverket som gäller barn och vuxna som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående, barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående samt barn och vuxna som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp.

Översyn av socionomutbildningen

I augusti 2023 tillsatte regeringen en utredning som ska se över examensmålen för socionomexamen i syfte att säkerställa att studenterna får kunskaper för att kunna motverka ungdomskriminalitet (dir. 2023:121).

I mars 2024 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 2024:32) som innebär att utredaren även ska

- ta ställning till om målen i examensbeskrivningen för socionomexamen behöver ändras för att bättre anpassa utbildningen utifrån dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov och, om så är fallet, föreslå nya eller ändrade examensmål
- kartlägga vilka möjligheter som finns inom högskolan att specialisera sig i socialt arbete eller motsvarande, även inom andra områden än ungdomsbrottslighet.

Utredningstiden har förlängts till den 20 december 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om socialtjänstens arbete m.m.

Motionsyrkanden om utveckling av socialtjänstens arbete, kompetens inom socialtjänsten och hot och våld mot socialtjänsten behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU16 Socialtjänstens arbete. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:102).

Tillkännagivande om kompetenskrav för socialtjänstens personal samt om handledarstöd och introduktionsutbildningar

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU24 ett tillkännagivande om kompetenskrav för socialtjänstens personal. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 35, en reservation av S, V och MP):

Vidare finns det enligt utskottet ett behov av att stärka kompetensen inom socialtjänsten. Utskottet anser därför att regeringen bör se över frågan om kompetenskrav för socialtjänstens personal. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motionerna [...] bör därför bifallas delvis.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:368).

Regeringen anger följande i skrivelse 2023/24:75:

Socialstyrelsen fick i myndighetens regleringsbrev för 2020 ett uppdrag om kompetens- och kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården som har betydelse för tillkännagivandet. Uppdraget slutredovisades den 31 mars 2023. Utifrån uppdraget har Socialstyrelsen arbetat med att ge ett samlat stöd till professionen, utifrån juridik och kunskap, för att driva på kunskapsutvecklingen och stärka rättssäkerheten. Genom den s.k. Yrkesresan, som är ett samarbete mellan Sveriges Kommuner och Regioner, Socialstyrelsen och Regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS), ges utbildningar för socialtjänstens personal på tre olika nivåer utifrån yrkeserfarenhet. Området barn och unga är ett av flera fördjupningsområden inom samarbetet och hittills har ca 94 procent av alla kommuner anslutit sig till Yrkesresan. Under 2024 ska en ny socialtjänstlag presenteras och arbetet påbörjas för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst.

För att stimulera en omställning av verksamheten föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg. omr. 9 avsnitt 6.7 s. 184) en kompetens- och bemanningssatsning om 200 miljoner kronor för 2024, 1 200 miljoner kronor 2025 och 2 200 miljoner kronor årligen för 2026–2028.

Regeringen beslutade den 17 augusti 2023 att en särskild utredare ska se över socionomutbildningen, vilket har koppling till frågan om kompetenskrav för socialtjänstens personal (dir. 2023:121). I juli 2023 beslutade regeringen att inrätta en delegation för brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område (S2023/02342). Delegationen ska bl.a. utreda frågan om s.k. förstärkningsteam inom socialtjänsten (tidigare krissocialjourer). Uppdraget om förstärkningsteam ska slutredovisas senast den 1 september 2024.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg. omr. 9 avsnitt 6.3 s. 141) ansåg regeringen att tillkännagivandet därmed är tillgodosett och slutbehandlat. Punkten är slutbehandlad.

I det ovannämnda betänkandet föreslog utskottet även ett tillkännagivande om handledarstöd och introduktionsutbildningar. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 36, en reservation av S, V och MP):

Utskottet noterar att Socialstyrelsen har tagit fram ett webbaserat stöd för att introducera socialsekreterare till socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Enligt utskottet är det angeläget att ytterligare stärka socialtjänstens medarbetare. Utskottet anser att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram material som kan utgöra en grund för ett metodiskt handledarstöd och strukturerade introduktionsutbildningar för socialtjänstens medarbetare. Detta är särskilt viktigt för dem som ska arbeta med barn- och familjeärenden, eftersom sådana ärenden ställer höga krav på kunskap och rättssäkerhet. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion [...] bifallas.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:368).

Regeringen anger följande i skrivelse 2023/24:75:

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys påtalade i sin rapport Social kompetens – Om kompetensförsörjning av handläggare i socialtjänsten behovet av strukturer för introduktion, fort- och vidareutbildning. Socialstyrelsen fick i myndighetens regleringsbrev för 2020 ett uppdrag om kompetens- och kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården med innehåll som har betydelse för tillkännagivandet. Uppdraget slutredovisades den 31 mars 2023. Utifrån uppdraget har Socialstyrelsen arbetat med att ge ett samlat stöd till professionen, utifrån juridik och kunskap, för att driva på kunskapsutvecklingen och stärka rättssäkerheten. Målsättningen har varit att professionen ska kunna öka sin kompetens och därmed professionalitet och trygghet i det sociala arbetet och i mötet med barn, unga och deras familjer. Inom uppdraget har ny kunskap tagits fram som förmedlats bl.a. genom en särskild kommunikationssatsning för att nå ut till målgruppen, bl.a. socialsekreterare.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg. omr. 9 avsnitt 6.3 s. 141) ansåg regeringen att tillkännagivandet mot bakgrund av de redovisade åtgärderna är tillgodosett och slutbehandlat. Punkten är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

I fråga om utveckling av socialtjänstens arbete noterar utskottet inledningsvis den överenskommelse som slöts mellan staten och SKR i februari 2024 och det uppdrag som regeringen i samband med detta gav till Socialstyrelsen att fördela statsbidrag för omställning till en långsiktigt hållbar, förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Utskottet noterar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2024 aviserade att den avser att lämna en lagrådsremiss om en ny socialtjänstlag under senkvåren 2024 och att det i samband med införandet av den nya socialtjänstlagen görs en särskild tidsbegränsad satsning på ökad bemanning i socialtjänsten under perioden 2024–2028. Utskottet konstaterar även att Socialstyrelsen genom uppdraget att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten ska ta fram förslag på åtgärder för att långsiktigt stärka tilliten till socialtjänsten och för att skapa ökat förtroende för socialtjänstens verksamhet. Utskottet noterar också det pågående uppdraget att bl.a. utreda om det bör införas en möjlighet för socialnämnden att besluta om öppna insatser till vårdnadshavare utan deras samtycke. Utskottet noterar även den pågående Skolsäkerhetsutredningen och departementspromemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, i vilka frågor om utbyte av uppgifter och uppgiftsskyldighet i bl.a. socialtjänst- och skolverksamhet behandlas. Mot bakgrund av det som angetts ovan anser utskottet inte att det finns skäl att ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:102 (KD), 2023/24:2481 (C) yrkandena 27 och 28, 2023/24:2617 (S) yrkande 73 samt 2023/24:2669 (MP) yrkandena 5 och 12. Motionsyrkandena bör avslås.

När det gäller frågor om kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten noterar utskottet inledningsvis den pågående utredningen som

ska se över examensmålen för socionomexamen. Utskottet uppmärksammar även Socialstyrelsens arbete med att ge ett samlat stöd till professionen, utifrån juridik och kunskap, för att driva på kunskapsutvecklingen och stärka rättssäkerheten. Utskottet noterar också de utbildningar för socialtjänstens personal som ges genom den s.k. Yrkesresan. Utskottet noterar vidare det särskilda uppdrag som NCH har tillsammans med MFoF för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Utskottet noterar även Socialstyrelsens handbok om våld i nära relationer för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården. Utskottet uppmärksammar också det ansvar som kommunens socialnämnd har enligt socialtjänstlagen när det gäller frågan om vårdnadsöverflyttning. Utskottet konstaterar avslutningsvis att utredningen Åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet bl.a. har tagit upp frågeställningen om minskad exponering av namn i handlingar och att det lämnas vissa förslag i den delen. Mot bakgrund av det som redovisats ovan anser utskottet inte att det finns skäl att ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:274 (M), 2023/24:767 (M) yrkande 2, 2023/24:1448 (M), 2023/24:2285 (M), 2023/24:2457 (C) yrkande 44 samt 2023/24:2636 (S) yrkandena 2–4 och 10. Motionsyrkandena bör avslås.

Försörjningsstöd och övriga stödinsatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om försörjningsstöd och övriga stödinsatser.

Jämför reservation 6 (S, MP) och 7 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 86 föreslås ett tillkännagivande om kommuners möjlighet att neka bistånd vid otillåten andrahandsuthyrning.

I kommittémotion 2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att öka resurserna till kommunerna för att kunna erbjuda umgänge med umgängesstöd när domstolarna efterfrågar detta.

I kommittémotion 2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldssättning.

I motion 2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa ett socialt frikort i Sverige, inspirerat av den danska modellen, som gör det möjligt för människor i utsatta situationer att arbeta utan att förlora sin rätt till försörjningsstöd.

I motion 2023/24:2100 av Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda ny

lagstiftning. Motionärerna anför att det behövs en ny lag om tvingande vård av vårdnadshavare.

I motion 2023/24:2355 av Martin Westmont (SD) föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att införa ett system där de som tar emot försörjningsstöd får stödet, eller delar av stödet, utbetalat i form av en villkorad kredit som kan nyttjas i våra större livsmedelskedjor inom Sverige.

I motion 2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att klargöra hur ekonomiska sanktioner, såsom indragna bidrag, kan införas för familjer runt barn och ungdomar som är utsatta för hedersbrott.

I motion 2023/24:2276 av Noria Manouchi (M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga möjligheten att införa ett aktivitetskrav inom ekonomiskt bistånd för alla med arbetsförmåga.

I motion 2023/24:2428 av Mathias Bengtsson (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att kalla förstagångsföräldrar till ett första, frivilligt och kostnadsfritt, besök hos familjerådgivningen. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att kommunerna maximalt ska ta 300 kronor för ett besök hos familjerådgivningen.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt 4 kap. 1 § rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Av bestämmelsens andra stycke framgår att den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning, i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Den enskilde har rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande om det finns godtagbara skäl. Enligt bestämmelsens fjärde stycket ska den enskilde genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Socialnämnden får vidare enligt 4 kap. 2 § ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Av 4 kap. 1 b § följer att för den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 § (särskild beräkningsregel).

Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

Försörjningsstöd lämnas enligt 4 kap. 3 § för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion.

Kommunen ska enligt 5 kap. 3 § 1 sörja för

1. att föräldrar kan erbjudas samtal under sakkunnig ledning i syfte att nå enighet i frågor som gäller vårdnad, boende, umgänge och frågor som gäller barnets försörjning (samarbetssamtal)
2. att föräldrar får hjälp att träffa avtal enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket eller 15 a § tredje stycket föräldrabalken.

Kommunen ska även sörja för att familjerådgivning genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det. Med familjerådgivning avses en verksamhet som består i samtal med syftet att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

Av 5 kap. 12 § följer att kommunen ska lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer. Denna skyldighet gäller även under ett skuldsaneringsförfarande och till dess att en beviljad skuldsanering eller F-skuldsanering är helt avslutad.

Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för.

Föräldrabalken

I 6 kap. 14 § föräldrabalken anges att det finns bestämmelser i socialtjänstlagen, om rätten för barn och vårdnadshavare att få stöd och hjälp hos socialnämnden. Socialnämnden förmedlar kontakter med andra rådgivande samhällsorgan.

Pågående arbete

Åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande

Regeringen beslutade den 14 juli 2022 att tillsätta en utredning som ska se över och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd (dir. 2022:124). Att bryta

långvarigt bistånd är komplext eftersom biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser. Syftet med utredningen är att identifiera åtgärder som bidrar till att personer snabbare når arbetsmarknaden, underlätta integrationen för utrikes födda kvinnor och män samt bryta segregationen och långvarigt biståndsmottagande.

Vid översynen av kostnadsposter i riksnormen anges det i kommittédirektivet att det kan gälla exempelvis tillgång till internet och digitala tjänster för att personer ska kunna söka arbete och studera, och på så sätt närma sig arbetsmarknaden. I dag ingår t.ex. inte bredbandsuppkoppling i riksnormen inom ekonomiskt bistånd.

I kommittédirektivet anges vidare att regelverket vid bistånd till andrahandsuthyrning är otydligt. Utredaren ska därför

- undersöka vilka krav socialtjänsten ställer på en biståndssökande att styrka sina bostadskostnader
- bedöma om det finns behov av att ställa krav på att bistånd endast kan lämnas för hyreskostnader vid vissa typer av kontrakt, t.ex. förstahandskontrakt, inneboende med hyresavtal och av hyresvärden godkänt andrahandskontrakt
- analysera vilka effekter sådana eventuella krav kan ha på biståndssökandes bostadssituation
- analysera om det finns ytterligare behov av metodstöd för socialtjänstens handläggning av ekonomiskt bistånd för boendekostnader
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

I juni 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen (dir. 2023:70). Utredaren ska även bl.a.

- lämna förslag på en modell för ett bidragstak som begränsar den sammantagna nivån på bidrag och ersättningar för hushåll i syfte att öka incitamenten till arbete
- analysera om Arbetsförmedlingen bör få en utökad uppgiftsskyldighet gentemot socialnämnden och vid behov lämna sådana förslag
- analysera och redovisa för- och nackdelar med nuvarande ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna för att långtidsarbetslösa ska komma i arbete
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningen ska redovisas senast den 1 december 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om försörjningsstöd och övriga stödinsatser behandlades senast i bl.a. betänkandena 2022/23:SoU16 Socialtjänstens arbete och 2023/24:SoU18 Barn och unga inom socialtjänsten. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:102 och prot. 2023/24:91).

Utskottets ställningstagande

Utskottet uppmärksammar inledningsvis den pågående utredningen som ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Utskottet noterar att det i utredarens uppdrag ingår bl.a. att bedöma om bistånd till hyreskostnader endast ska kunna lämnas vid vissa typer av kontrakt. Utskottet noterar även att utredaren ska analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet. Vidare konstaterar utskottet att kommunerna enligt socialtjänstlagen har ett ansvar för att tillhandahålla det stöd som bl.a. familjer och skuldsatta behöver. Mot bakgrund av detta finns det enligt utskottet inte skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:437 (V) yrkande 3, 2023/24:801 (S) yrkande 1, 2023/24:1396 (M) yrkande 11, 2023/24:2100 (SD), 2023/24:2276 (M), 2023/24:2355 (SD), 2023/24:2428 (KD) yrkandena 1 och 2, 2023/24:2617 (S) yrkande 86 och 2023/24:2636 (S) yrkande 15. Motionsyrkandena bör avslås.

Hemlöshet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hemlöshet.
Jämför reservation 8 (S), 9 (V) och 10 (MP).

Motionerna

I partimotion 2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen ett löpande uppdrag att med start 2024 regelbundet genomföra en nationell kartläggning av hemlösheten.

I partimotion 2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 25 föreslås ett tillkännagivande om att bilda en bostadsstiftelse för hemlösa.

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 87 föreslås ett tillkännagivande om att stärka de svaga hushållens ställning på bostadsmarknaden.

I kommittémotion 2023/24:684 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ta ett nationellt ansvar för hemlösheten. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att inrätta en nationell bostadsstiftelse. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att under Statens Bostadsomvandling inrätta en styrgrupp med representanter från Socialstyrelsen, Boverket, Kommunsverige, idéburna bostadsaktörer, Fastighetsägarna och Sveriges Allmännyttan för att inleda ett arbete med att inrätta en nationell bostadsstiftelse.

I motion 2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa boendegarantier för

unga och andra riskgrupper. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att inrätta en samordnad insats mellan relevanta myndigheter för att effektivt bekämpa hemlöshet. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att stärka det förebyggande arbetet mot hemlöshet.

I motion 2023/24:1166 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om vikten av arbetet mot hemlöshet och om att se över möjligheterna att stärka det uppsökande arbetet och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Av 2 a kap. 1 § framgår att den kommun där den enskilde vistas ansvarar för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 §, om inte annat följer av 3–5 §§.

I 3 kap. 1 § anges att det till socialnämndens uppgifter hör att

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen
- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen
- informera om socialtjänsten i kommunen
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Av 3 kap. 2 § andra stycket följer att socialnämnden i sin verksamhet bl.a. ska främja den enskildes rätt till bostad.

Pågående arbete

Budgetpropositionen för 2024

Regeringen beslutade i juli 2022 om en nationell hemlöshetsstrategi för 2022–2026 (S2022/03255). Inriktningen på arbetet med att förverkliga hemlöshetsstrategin omfattar flera uppdrag. Exempelvis har Socialstyrelsen fått ett uppdrag att utlysa statsbidrag till kommuner för att utöka eller förbättra metoden Bostad först. Socialstyrelsen har även fått ett uppdrag att stödja kommunerna vid genomförandet av metoden. Regeringen beräknar att avsätta ca 80 miljoner kronor per år fram t.o.m 2026 för genomförandet av hemlöshetsstrategin (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 6.3).

En nationell strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026

Regeringen beslutade den 7 juli 2022 om en nationell strategi för att motverka hemlöshet under perioden 2022–2026. I strategin anges följande fyra mål:

- Hemlösheten ska förebyggas
- Ingen ska bo eller leva på gatan
- Metoden Bostad först bör införas nationellt
- Det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas.

Utredningar och uppdrag inom strategin

Regeringen har inom strategin gett bl.a. följande uppdrag:

- Länsstyrelserna ska stödja kommunerna i deras arbete för att motverka hemlöshet. Därtill har länsstyrelserna fått i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att förebygga och motverka avhysningar (Fi2022/00421). Uppdraget tar sin utgångspunkt i Socialstyrelsens rapport Motverka och förebygga hemlöshet (2021-9-7582).
- Kronofogdemyndigheten skulle under 2022 verka för att ett avhysningsförebyggande samarbete etableras med socialtjänst och hyresvärdar i samtliga kommuner (Fi2022/00714). Arbetet ska särskilt inriktas mot att förebygga avhysningar som berör barn. Arbetet ska delredovisas i årsredovisningarna för 2022 och 2023 och slutredovisas i årsredovisningen för 2024.
- Socialstyrelsen ska utlysa statsbidrag till kommuner för att starta, utöka eller förbättra verksamhet enligt metoden Bostad först och utgöra ett nationellt stöd vid införandet av metoden Bostad först (S2022/02526). Socialstyrelsen ska årligen följa upp och beskriva innehållet i kommunernas satsningar och redovisa användningen av medlen till regeringen. Slutredovisning av medlen ska lämnas senast den 31 maj 2027.
- Socialstyrelsen skulle under 2022 planera för en nationell hemlöshetskartläggning och genomföra en sådan 2023. Kartläggningen skulle utformas så att det går att jämföra utvecklingen av hemlöshet över tid inbegripet eventuella skillnader mellan kvinnor och män. Omfattningen av hemlösa barnfamiljer skulle framgå av kartläggningen. Utrikes föddas situation skulle också belysas. Uppdraget skulle redovisas till Regeringskansliet senast den 1 februari 2024 (S2022/03245 [delvis]).
- Socialstyrelsen ska kartlägga och analysera hur kommuner använder akuta boendelösningar. Därtill ska Socialstyrelsen verka för ett samordnat arbete med andra myndigheter och relevanta aktörer. Varje uppdrag inom ramen för hemlöshetsstrategin redovisas enskilt och Socialstyrelsen ska åiterrapportera en slutredovisning av resultaten från hemlöshetsstrategin senast den 31 maj 2027.

Hemlöshetskartläggning

Socialstyrelsen har kartlagt hemlösheten i Sverige vart sjätte år sedan 1993. Den senaste nationella kartläggningen (Kartläggning av hemlösheten 2023 – Personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten) visade att ca 27 000 personer levde i någon form av hemlöshet under den aktuella mätveckan (s. 6–7). Av de personer Socialstyrelsen fått kännedom om var det 68 procent män och 32 procent kvinnor som under mätveckan var i en akut eller tillfällig hemlöshetssituation (s. 28). När det gäller utrikes födda utgjorde de 34 procent (s. 29). Utifrån uppgifterna som Socialstyrelsen fått var det drygt 9 400 barn som hade minst en förälder som levde i någon av hemlöshetssituationerna. Av dessa barn bodde 5 900 barn tillsammans med den förälder som var i en hemlöshetssituation, på heltid eller växelvis (s. 53).

Promemorian Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning

I januari 2024 publicerades en promemoria som tagits fram av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (LI2024/00083). I promemorian föreslås att det ska bli obligatoriskt för kommuner att under vissa förutsättningar tillhandahålla hyresgarantier till barnfamiljer. Syftet är att underlätta för barnfamiljer som saknar egen bostad att kunna få tillträde till en sådan. Vidare tydliggörs att kommunala bostadsförmedlingar får förmedla bostäder som reserverats utifrån olika behov och erbjuda förturer utan att det påverkar möjligheten att ta ut köavgift av de sökande.

Promemorian har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om hemlöshet

Motionsyrkanden om hemlöshet behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU16 Socialtjänstens arbete. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:102).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att varje kommun har det yttersta ansvaret för att enskilda ska få det stöd och den hjälp de behöver. Utskottet uppmärksammar att regeringen har beslutat om en nationell hemlöshetsstrategi för perioden 2022–2026 och gett ett uppdrag till Socialstyrelsen att fördela statsbidrag för att metoden Bostad först ska kunna införas nationellt och utgöra ett nationellt stöd till kommuner som inför Bostad först. I detta sammanhang vill utskottet lyfta fram att regeringen i budgetpropositionen för 2024 beräknar att avsätta ca 80 miljoner kronor per år fram t.o.m. 2026 för genomförandet av hemlöshetsstrategin. Utskottet noterar även att Socialstyrelsen nyligen har presenterat sin nationella kartläggning av hemlösheten 2023. Utskottet noterar vidare den promemoria om åtgärder för

en bättre bostadsförsörjning som har remitterats och nu bereds i Regeringskansliet. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna, 2023/24:684 (MP) yrkandena 1, 3 och 4, 2023/24:801 (S) yrkandena 2–4, 2023/24:996 (MP) yrkande 25, 2023/24:1166 (S), 2023/24:2320 (V) yrkande 22 och 2023/24:2617 (S) yrkande 87. Motionsyrkandena bör avslås.

Stöd till anhöriga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en stödlinje för anhöriga till kriminella, uppföljning av den nationella anhörigstrategin, riktlinjer för vård av närstående, stöd till familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar, stöd och hjälp till barn och ungdomar som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa, avlastning vid anhörigvård och en lagstadgad rätt till stöd för anhöriga.

Jämför reservation 11 (S, MP), 12 (S, MP), 13 (SD), 14 (SD), 15 (V, MP), 16 (MP) och 17 (S, MP).

Motionerna

Stödlinje för anhöriga till kriminella

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 141 föreslås ett tillkännagivande om att inrätta en ny nationell stödlinje för anhöriga till kriminella.

Uppföljning av den nationella anhörigstrategin

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 54 föreslås ett tillkännagivande om en uppföljning av den nationella anhörigstrategin.

Riktlinjer för vård av närstående

I kommittémotion 2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att upprätta nationella riktlinjer för vård av närstående.

Stöd till familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar

I kommittémotion 2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar kan få bättre stödåtgärder.

Stöd och hjälp till barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa

I kommittémotion 2023/24:465 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om lagstiftning behövs för att barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa ska tillförsäkras breda stöd- och hjälpinsatser.

Avlastning vid anhörigvård

I kommittémotion 2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 37 föreslås ett tillkännagivande om vikten av att det finns flexibla och lättillgängliga möjligheter till avlastning vid anhörigvård.

Lagstadgad rätt till stöd för anhöriga

I motion 2023/24:783 av Johanna Haraldsson (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till lagstadgad rätt till stöd för anhöriga.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Av 2 kap. 1 § SoL framgår att varje kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver.

I 3 kap. 1 § anges att det till socialnämndens uppgifter hör att

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen
- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen
- informera om socialtjänsten i kommunen
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Enligt 5 kap. 10 § ska socialnämnden erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

Pågående arbete

En nationell anhörigstrategi

Den 13 april 2022 beslutade regeringen om en nationell anhörigstrategi (Nationell anhörigstrategi – inom hälso- och sjukvård och omsorg,

S2022/02134) för att hjälpa kommuner och regioner att stärka anhörigperspektivet inom vården och omsorgen samt göra stödet till anhöriga mer individanpassat och likvärdigt över landet.

Syftet med anhörigstrategin är att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg samt att utifrån bästa tillgängliga kunskap bidra till att stödet till anhöriga som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller har en funktionsnedsättning är tillgängligt och utformat efter behov. En grundläggande princip är att anhörigas insatser och delaktighet alltid ska bygga på frivillighet.

Regeringen beslutade samtidigt om uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram stöd för att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg. Uppdraget har resulterat i ett kunskapsstöd som ska ge stöd till hälso- och sjukvården och socialtjänsten i arbetet med att integrera anhörigperspektivet, på både system- och verksamhetsnivå. Kunskapsstödet publicerades i november 2023, utgår från regeringens nationella anhörigstrategi och riktar sig till arbetsgivare, beslutsfattare och chefer inom hälso- och sjukvård och socialtjänst men även till strateger, handläggare, utredare, läkare, sjuksköterskor och övrig vård- och omsorgspersonal. Grundläggande principer och förutsättningar för att integrera ett anhörigperspektiv lyfts fram. Materialet innehåller även ett antal kartläggnings- och reflektionsfrågor som kan ge hälso- och sjukvården och socialtjänsten viktiga kunskaper inför ett utvecklingsarbete.

Utredning om stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka

Regeringen beslutade den 8 juni 2023 om kommittédirektiven Ett stärkt stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka (dir. 2023:77). Utredningen, som har tagit namnet Stärkt stöd till anhöriga, har i uppdrag att analysera och lämna effektiva förslag som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd till anhöriga till personer som är långvarigt sjuka, till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka och till anhöriga som är barn. Syftet är att stödet till anhöriga, såväl vuxna som barn, ska förbättras, vidareutvecklas och stärkas. I kommittédirektiven anges bl.a. följande (s. 4 f.):

Stödet till anhöriga har varit föremål för utredningar och myndighetsuppdrag (S2019/04223 och 2019/05315) som visar på bristfällig kunskap om omfattningen av och kvaliteten på det stöd som kommuner och regioner erbjuder anhöriga. Brister i tillgänglighet, kvalitet och individanpassning av kommuners och regioners stödinsatser begränsar också anhörigas förutsättningar att själva kunna uppnå en god hälsa och levnadsnivå (S2022/02130).

De stödinsatser som finns i dag är inte alltid anpassade efter anhörigas individuella behov. Exempelvis kan stödet vara otillräckligt och sakna ett anhörigperspektiv vilket bland annat tar sig uttryck i att avlösningsinsatser inte utformas efter individens och anhörigas behov. Ibland kan stödet helt utebli. Det stöd som erbjuds till anhöriga är inte heller jämlikt över landet och inte jämlikt fördelat mellan olika grupper. Vidare kan tröskeln för att ansöka om anhörigstöd vara hög, och anhöriga känner inte alltid till det stöd som finns att få. Även ett vägledande stöd till vård och omsorgen

efterfrågas (Anhöriga som vårdar eller stödjer någon de står nära – Underlag till nationell strategi. Socialstyrelsen 2020). Det har från flera håll framförts önskemål om mer och bättre anpassat stöd till anhöriga, till exempel genom en kontaktperson, koordinator eller liknande. Stödet bör inte bara gälla situationen som anhörig utan också vara vägledande i det organisatoriska ansvar gentemot vården och omsorgen som anhöriga ofta tar.

Utredaren ska

- analysera behovet av och lämna ändamålsenliga och effektiva förslag på hur stöd i form av kontaktperson för anhöriga till personer som är långvarigt sjuka och till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka ska utformas och tillhandahållas
- analysera och lämna förslag på vilken krets av anhöriga och vilka långvariga sjukdomstillstånd respektive kortvariga allvarliga sjukdomstillstånd som ska omfattas av utredningens förslag
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2024.

ANDTS-strategin

Den 24 mars 2022 tog regeringen beslut om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025 (den s.k. ANDTS-strategin) I strategin understryks att anhörigas inflytande bör stärkas.

I uppdraget ingår även att stärka stödet till barn med en frihetsberövad förälder eller vårdnadshavare. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 mars 2026.

Narkotikautredningen

Den 26 oktober 2023 överlämnade Narkotikautredningen sitt slutbetänkande Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus (SOU 2023:62). Utredningen föreslår i sitt slutbetänkande hur en fortsatt restriktiv narkotikapolitik kan kombineras med ett effektivt narkotikaförebyggande arbete, en god missbruks- och beroendevård som innehåller insatser för skademinimering samt insatser för att ingen ska dö till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar.

När det gäller anhörigas situation uppmanas regeringen bl.a. att ge Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) ett särskilt uppdrag att bygga upp kunskap om anhöriga till personer med skadligt bruk eller beroende eller samsjuklighet samt att inrätta en nationell stöddlinje för bl.a. anhöriga.

Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Socialstyrelsens nationella riktlinjer

Socialstyrelsen har tagit fram nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende. För att stödja de människor som står nära en person med missbruk eller beroende rekommenderar Socialstyrelsen i sina riktlinjer socialt stöd till vuxna anhöriga och även åtgärder för anhöriga som vill motivera personer med missbruk eller beroende till behandling (s. 49).

Stärkt stöd till barn som anhöriga

Regeringen gav i april 2021 Socialstyrelsen i uppdrag att stärka och utveckla stödet till barn i familjer med skadligt bruk, missbruk eller beroende, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning där samtidigt våld förekommer eller där en förälder eller vårdnadshavare lider av en allvarlig sjukdom eller plötsligt avlider (S2021/03118). I uppdraget ingår även att stärka stödet till barn med en frihetsberövad förälder eller vårdnadshavare. Uppdraget sträcker sig över perioden 2021–2025 och ska slutredovisas senast den 28 mars 2026.

Det följer på ett liknande uppdrag 2017–2020 att stärka stödet till barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning eller där våld förekommer (S2017/01014).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om stöd till anhöriga

Motionsyrkanden om stöd till anhöriga behandlades senast i betänkandena 2022/23:SoU16 Socialtjänstens arbete, och 2022/23:SoU22 Äldreomsorg. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:102 och prot. 2022/23:79).

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om en stöddlinje för anhöriga till kriminella konstaterar utskottet att varje kommun enligt socialtjänstlagen ansvarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Socialtjänstens ansvar för enskilda i kommunen innefattar dem som är anhöriga till personer som ingår i kriminella nätverk. Mot den bakgrunden anser utskottet inte att det finns anledning att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:2669 (MP) yrkande 141. Motionsyrkandet bör avslås.

I fråga om en uppföljning av den nationella anhörigstrategin konstaterar utskottet att regeringen beslutade om en nationell anhörigstrategi i april 2022. Utskottet noterar även att regeringen samtidigt gav Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stöd för att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg och att kunskapsstödet publicerades i november 2023. Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:2617 (S) yrkande 54. Motionsyrkandet bör avslås.

I fråga om riktlinjer för vård av närstående noterar utskottet att den nationella anhörigstrategin bl.a. syftar till att göra stödet till anhöriga som vårdar närstående mer individanpassat och likvärdigt över landet. Enligt utskottet finns det därför inte skäl att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:393 (SD) yrkande 9. Motionsyrkandet bör avslås.

När det gäller stöd till familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar noterar utskottet den pågående utredningen Stärkt stöd till anhöriga. Utskottet konstaterar att utredningen bl.a. ska lämna förslag som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd till anhöriga till personer som är allvarligt eller långvarigt sjuka. Mot bakgrund av detta finns det inte skäl att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:2074 (SD) yrkande 2. Motionsyrkandet bör avslås.

När det gäller frågan om stöd och hjälp till barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa konstaterar utskottet att detta tas upp såväl i ANDTS-strategin som i Narkotikautredningens slutbetänkande. Utskottet noterar även Socialstyrelsens uppdrag att ge stärkt stöd till barn i familjer med bl.a. missbruk och psykisk sjukdom. Mot den bakgrunden anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:465 (V) yrkande 11. Motionsyrkandet bör avslås.

När det gäller avlastning vid anhörigvård konstaterar utskottet att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Enligt utskottet finns det därför inte anledning att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:2705 (MP) yrkande 37. Motionsyrkandet bör avslås.

I fråga om en lagstadgad rätt till stöd för anhöriga konstaterar utskottet att kommunerna enligt socialtjänstlagen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Det är den enskildes behov som avgör vilket ansvar kommunen har. Därmed anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:783 (S). Motionen bör avslås.

Adoption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om adoption.

Jämför reservation 18 (S), 19 (V), 20 (C) och 21 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 128 föreslås ett tillkännagivande om Adoptionskommissionen. Motionärerna anför att Adoptionskommissionens arbete är viktigt, svårt och omfattande och

att det är angeläget att utredningen får såväl den tid som de resurser och befogenheter den behöver för att göra ett gott arbete.

I kommittémotion 2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ansvaret för dokumentation om adoptioner bör föras över till en offentlig myndighet för att möjliggöra öppenhet och tillgänglighet och underlätta forskning. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det bör utredas hur ett statligt center kan utformas och fungera för att ge adopterade ett livslångt stöd. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att det bör utredas om kommunerna, regionerna och staten ger adekvat stöd till minderåriga adopterade. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att stödet behöver utvärderas i samarbete med de adopterade och att det bör utredas hur stödet för adopterade att söka sina rötter och återförenas med sina biologiska familjer bäst ska utformas.

I kommittémotion 2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att skyndsamt lägga fram förslag på riksdagens bord om hur adoptionsprocesser ska se ut framöver och hur man kan stötta redan adopterade.

I kommittémotion 2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur adopterades personakter skulle kunna flyttas från organisationer och andra privata sammanhang till ett nationellt arkiv. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur adopterade skulle kunna erbjudas gratis DNA-testning. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att säkerställa att stöd till adopterade kommer att fortsätta att erbjudas så länge behov finns. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att stärka svenska myndigheters roll vid internationella adoptioner för att säkerställa att adoptioner inte genomförs rättsosäkert.

I motion 2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om behovet av ett nationellt register över godkända adoptivföräldrar. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att ge MFoF i uppdrag att upprätta ett nationellt adoptionsregister.

Gällande rätt

Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter gäller sedan den 1 januari 2020 som svensk lag. Barnkonventionens fyra grundprinciper ska vara vägledande för hur övriga rättigheter i barnkonventionen ska tolkas:

- barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2)
- principen om barnets bästa (artikel 3)
- barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6)
- barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli hörd (artikel 12).

Det finns även andra bestämmelser som är av särskild betydelse i sammanhanget.

Av artikel 7 framgår att barnet har rätt att så långt det är möjligt få veta vilka hans eller hennes föräldrar är.

I artikel 21 finns vidare en bestämmelse om skyldigheten att säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa vid adoption.

Lagen om adoption i internationella situationer

Vid internationella adoptioner tillämpas lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer. I lagen finns bestämmelser om svensk domstols internationella behörighet, tillämplig lag och när utländska beslut erkänns i Sverige. Om adoptionen har anknytning till ett annat nordiskt land gäller förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

Lagen om internationell adoptionsförmedling

I lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling, förkortad LIA, finns bestämmelser som ska tillämpas när en underårig med hemvist utomlands ska adopteras av någon eller några med hemvist i Sverige. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om anlitande av adoptionsorganisationer och tillstånd till enskild adoption.

En auktoriserad sammanslutning är enligt 8 b § LIA skyldig att dokumentera förmedlingsverksamheten. Dokumentationen ska bevaras så länge den kan antas ha betydelse för den som förmedlats för adoption genom sammanslutningen eller för närstående personer för honom eller henne. En kopia av handlingar som avser en viss adoption ska också skickas till den socialnämnd som avses i 6 kap. 15 § andra stycket SoL. Av samma bestämmelse framgår att dokumentation av förmedlingsverksamheten ska överlämnas till MFoF för förvaring om sammanslutningen upphör med sin förmedlingsverksamhet.

Enligt 8 § ska den som en sammanslutnings handlingar i förmedlingsverksamheten rör på begäran, så snart som möjligt, tillhandahållas efterfrågade handlingar, om det inte kan antas att en annan enskild person lider skada. Vidare framgår det att frågor om utlämnande prövas av den som ansvarar för handlingarna. Om han eller hon anser att någon handling eller en del av en handling inte bör lämnas ut ska han eller hon genast med eget yttrande överlämna frågan till MFoF för prövning.

Lagen med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner

I lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner finns ytterligare bestämmelser på området.

Socialtjänstlagen

Ett barn med hemvist utomlands får enligt 6 kap. 12 § SoL inte utan socialnämndens medgivande tas emot av någon i syfte att adopteras. Ett sådant medgivande får lämnas om sökanden är lämpad att adoptera. Om barnet är känd ska sökandens lämplighet prövas i förhållande till det enskilda barnet och adoptionen ska även i övrigt kunna antas vara till barnets bästa. Socialnämnden ska göra en samlad bedömning av sökandens lämplighet.

Innan ett medgivande lämnas ska sökanden enligt samma bestämmelse ha deltagit i en föräldrautbildning som kommunen anvisat inför adoption. Om sökanden har adopterat barn från utlandet tidigare, får medgivande lämnas även om han eller hon inte har deltagit i föräldrautbildning.

Av 8 kap. 2 § följer vidare att kommunen bl.a. får ta ut skäligen avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader för föräldrautbildning inför adoption.

Socialnämnden ska bl.a. i sin omsorg om barn och unga enligt 5 kap. 1 § 9 tillgodose att adopterade och deras familjer får det stöd och den hjälp de behöver efter ett beslut om adoption.

Pågående arbete

Adoptionskommissionen

Regeringen beslutade den 28 oktober 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera hur regelverk, organisering och processer inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet har fungerat tidigare och fram till i dag (dir. 2021:95). Syftet med uppdraget är att klargöra förekomsten av eventuella oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet och hur regeringen, berörda statliga myndigheter, kommuner, auktoriserade sammanslutningar, ideella organisationer och andra privata aktörer agerat och förhållit sig till eventuella oegentligheter utifrån respektive aktörs ansvar och roll. Utredningens lärdomar ska ge vägledning för utvecklingen av Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Utredaren ska föreslå hur nuvarande regelverk, organisering och processer kan förändras och förstärkas i syfte att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten. Utredaren ska bl.a. utreda behov av adoptionsspecifikt stöd, föreslå vilka hjälp- och stödinsatser som ska erbjudas samt föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som behövs.

I juli 2023 förlängde regeringen utredningstiden till den 16 december 2024 (dir. 2023:113).

Stöd till adopterade

MFoF har ansvar för frågor som rör socialnämndernas familjerättsliga ärenden om föräldraförberedelse, medgivandeutredning och stöd till barn och föräldrar vid internationell adoption. MFoF har gett ut en handbok för socialtjänstens handläggning av adoptionsärenden och för socialtjänstens ansvar enligt 5 kap.

I § 9 SoL att i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om adoption har avgjorts.

I handboken ges bl.a. råd om kommunernas stöd till adopterade genom samtal om adoptionen, i samband med förskole- och skolstart liksom senare under uppväxten under tonårstiden och i samband med eget föräldraskap.

Nationell kontaktpunkt för frågor som rör oegentligheter inom internationella adoptioner

MFoF har haft ett uppdrag att under 2022–2023 vara nationell kontaktpunkt för frågor som rör oegentligheter inom internationella adoptioner (S2021/08111 [delvis]). I regleringsbrevet för 2024 förlängdes uppdraget med ett år och det ska nu slutredovisas senast den 28 februari 2025. Enligt uppdragsbeskrivningen ska myndigheten kunna hänvisa vidare till rätt aktör och erbjuda stöd och hjälp inom ramen för myndighetens ansvar. Som kontaktpunkt ska MFoF hålla sig uppdaterad om relevanta utredningar både i Sverige och internationellt, inklusive brottsutredningen i Chile om bortförande av barn och oegentligheter inom internationella adoptioner från landet under 1970–1990-talet. Vidare ska myndigheten informera sig om utmaningar och frågeställningar hos adopterade från Chile, men även hos adopterade med annat ursprung där det finns misstankar eller uppgifter om oegentligheter. Myndigheten ska aktivt sprida information om uppdragets funktion till berörda målgrupper i Sverige samt internationellt till centralmyndigheter och andra aktörer som bedöms vara av betydelse.

MFoF lämnade en redovisning av uppdraget (Slutrapport – Nationell kontaktpunkt för frågor som rör oegentligheter inom internationella adoptioner) i februari 2024. I rapporten anges bl.a. följande (s. 3):

MFoF bedömer att uppdraget som nationell kontaktpunkt har utförts i enlighet med uppdragsbeskrivningen och att det tillgodoser behov som finns hos adopterade som har frågor om oegentligheter i internationella adoptioner. Myndigheten ser fortsatta behov av att i större utsträckning utveckla informationsinhämtningen och i högre mån tillgängliggöra relevant information via webben och eventuellt ytterligare kanaler. MFoF anser att bättre förutsättningar för ett långsiktigt arbete skulle kunna ges genom exempelvis ett tillägg i myndighetsinstruktionen, eller genom att myndigheten i ett utökad regeringsuppdrag får möjlighet att undersöka tänkbara former för ett individuellt stöd även vid frågor om oegentligheter.

MFoF anser att det arbete som genomförts under uppdragstiden har utgjort en god grund för ett fortsatt arbete. Behovet av en särskilt utpekad nationell kontaktpunkt är fortfarande stort. Med tanke på det antal utredningar som inletts i olika länder, däribland Sverige, bedömer MFoF det som rimligt att anta att frågor om oegentligheter inom internationella adoptioner kommer att finnas kvar en lång tid framöver, och därmed även behovet av information och stöd till de som berörs.

Uppdrag att tillhandahålla stöd till internationellt adopterade vid ursprungssökning

MFoF har haft ett uppdrag att ge fortsatt stöd till internationellt adopterade i samband med ursprungssökning under 2022–2023 (S2021/08111). Myndigheten skulle aktivt sprida information till målgrupperna om att stödet finns tillgängligt.

MFoF lämnade en slutredovisning av uppdraget (Slutrapport – Stöd till internationellt adopterade vid ursprungssökning) i januari 2024. I rapporten konstaterar MFoF att myndigheten kommer att fortsätta att bistå med individuellt stöd till internationellt adopterade som söker sitt ursprung. Den utarbetade metoden och processen bedöms på ett bra sätt stödja den adopterade i sökningen men möter bara delvis de behov som finns. Myndigheten kommer att fortsätta att sprida information om möjligheten till stöd till målgrupperna samt följa utvecklingen av könsfördelningen. MFoF kommer även att verka för att stärka och utveckla kontaktnätet och samarbetet med andra centralmyndigheter, svenska utlandsmyndigheter och andra relevanta aktörer för att förbättra adopterades förutsättningar och möjligheter att söka sitt ursprung (s. 17).

Uppdrag att tillhandahålla adoptionsspecifikt samtalsstöd

MFoF ska tillhandahålla adoptionsspecifikt professionellt samtalsstöd till adopterade och adoptivföräldrar. Stödet ska vara ett komplement till den ordinarie hälso- och sjukvården och ska erbjudas både individuellt och i grupp. Uppdraget skulle genomföras under 2022–2023 (S2021/08111). I regleringsbrevet för 2024 förlängdes uppdraget med ett år.

MFoF lämnade en slutredovisning av uppdraget (Slutrapport – Adoptionsspecifikt professionellt samtalsstöd till adopterade och adoptivföräldrar) i januari 2024. I rapporten anges bl.a. följande (s. 3):

MFoF anser att samtalsstödet har kunnat erbjudas i enlighet med uppdragsbeskrivningen och bedömer att samtalsstödet tillgodoser vissa av de behov som målgrupperna kan ha. MFoF anser att samtalsstödet behöver vara långsiktigt och kontinuerligt organiserat för att adopterade och adoptivföräldrar på ett bra sätt ska kunna tillgodogöra sig stödet och dra nytta av det utifrån den enskildes livssituation.

MFoF ser också behov av att kompetens, stöd och vård utvecklas och erbjuds för att möta mer omfattande behov hos målgruppen.

Det finns andra områden i behov av att utredas vidare, exempelvis de önskemålen adopterades föreningar framfört för att bättre möta adopterades och adoptivföräldrars behov av stöd. Dessa är frågor myndigheten hoppas att Adoptionskommissionens utredning kommer att uppmärksamma och att det i sin tur leder till att stödet till adopterade och adoptivföräldrar utvecklas i Sverige. MFoF anser att det vore rationellt och effektivt att bygga vidare på de erfarenheter och kunskaper om stöd inom internationell adoption som myndigheten har.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om internationell adoption

Motionsyrkanden om internationell adoption behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU17 Barn och unga inom socialtjänsten. Motionsyrkandena avstyrktes.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:124).

Utskottets ställningstagande

Socialnämnden ska i sin omsorg om barn och unga tillgodose att adopterade och deras familjer får det stöd och den hjälp som de behöver efter ett beslut om adoption. Utskottet noterar Adoptionskommissionens pågående utredning och MFoF:s pågående uppdrag att bistå med individuellt stöd till adopterade vid ursprungssökning, tillhandahållandet av adoptionsspecifikt samtalsstöd och uppgiften som nationell kontaktpunkt för frågor om oegentligheter inom internationella adoptioner. Därmed anser utskottet att riksdagen inte behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:104 yrkandena 1–4 (V), 2023/24:1317 (S) yrkandena 1 och 2, 2023/24:1880 (MP) yrkandena 2–5, 2023/24:2481 yrkande 16 (C) och 2023/24:2617 yrkande 128. Motionsyrkandena bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2022/23:SoU16 Socialtjänstens arbete och 2022/23:SoU17 Barn och unga inom socialtjänsten.

Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu på nytt pröva de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Utveckling av socialtjänstens arbete, punkt 1 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 73 och avslår motionerna

2023/24:102 av Magnus Jacobsson (KD),

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 27 och 28 samt

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 5 och 12.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen framöver ska prioritera arbetet med att ytterligare bredda socialtjänstens verktygslåda. En särskild fråga gäller t.ex. socialtjänstens möjligheter till öppna insatser även utan vårdnadshavarens kännedom där det är angeläget med en översyn av regelverket. Även om frivillighet är en viktig grund för att socialtjänstens arbete ska nå resultat anser vi att det måste finnas förutsättningar också för mer tvingande åtgärder i vissa fall.

2. Utveckling av socialtjänstens arbete, punkt 1 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 27 och 28 samt avslår motionerna

2023/24:102 av Magnus Jacobsson (KD),

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 73 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 5 och 12.

Ställningstagande

Det är viktigt att de metoder som socialtjänsten använder i sina utredningar är evidensbaserade och baseras på forskning. Jag anser därför att Socialstyrelsen och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering bör få i uppdrag att göra en kartläggning av evidensbaserade metoder inom socialtjänstens område, vilka som är mest lämpliga och hur man bäst kan säkerställa att dessa används i hela landet. Där det saknas metoder bör sådana utvecklas genom verksamhetsnära forskning.

Många som arbetar med vårdnads- eller barnutredningar vittnar om att utredningsarbetet försvåras av de regler som är satta att skydda de inblandades integritet. Integriteten ska skyddas, men reglerna får inte vara sådana att det inte går att få tillgång till den information som krävs för att bedöma vad som är bäst för barnet. Jag anser därför att fler sekretessbrytande bestämmelser behöver införas för att säkerställa att de utredningar som görs är fullständiga och väl underbyggda.

3. Utveckling av socialtjänstens arbete, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 5 och 12 samt avslår motionerna

2023/24:102 av Magnus Jacobsson (KD),

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 27 och 28 samt

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 73.

Ställningstagande

Socialtjänsten har en oerhört viktig roll i att förebygga kriminalitet och ge stöd och hjälp till barn och familjer. Trots det finns det alldeles för lite resurser i många kommuner. Jag anser därför att socialtjänsten behöver ökade resurser för att arbeta förebyggande och fullt ut erbjuda individanpassat stöd och insatser till individer och familjer.

Jag anser också att det behöver skapas ett bättre förtroende mellan människor som bor i socioekonomiskt utsatta områden och myndigheterna.

Det kan göras genom mer uppsökande verksamhet och bättre samhälls-introduktion men också genom att fler myndigheter, stadsdelsförvaltningar och kommunkontor flyttar till dessa områden.

4. Kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten, punkt 2 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:767 av Caroline Högström (M) yrkande 2 och
2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2–4 och 10 samt
avslår motionerna
2023/24:274 av Magnus Berntsson (KD),
2023/24:1448 av Sten Bergheden (M),
2023/24:2285 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 44.

Ställningstagande

I dag larmar både regioner och kommuner om hot mot anställda inom både vård och socialtjänst. För socialsekreterare kan det vara i samband med beslut om olika sociala insatser där otillåten påverkan och hot riskerar att hota rättssäkerheten i myndighetsbeslut. Med dagens situation anser vi att det kan finnas skäl att se över och överväga förändringar i berörda lagar som i dag ställer krav på fullständiga namn i samband med journalanteckningar och underlag till socialtjänstens beslut.

I det svenska familjestödsorienterade systemet blir samverkan med föräldrarna centralt och föräldrarnas problembeskrivningar och bedömningar får så stort utrymme att det ofta sker på bekostnad av de våldsutsatta barnens behov och åsikter. Vi menar att det därför är betydelsefullt att ge ökad kunskap inom BVC, socialtjänster, familjerätter och rättsvårdande myndigheter om olika typer av våld och övergrepp mot barn samt hur signaler kan fångas upp och tolkas och vilket stöd och vilka insatser som krävs.

Vi anser vidare att kunskaperna om våld i nära relationer behöver öka hos familjerätterna, socialtjänsterna, medlare utsedda av domstol och rättsvårdande myndigheter. Det krävs kunskapshöjande åtgärder för landets

socialtjänster, familjerätter och rättsvårdande myndigheter om mäns våld mot kvinnor och barnens rätt till ett liv utan våld.

Hedersförtryck har inte någon plats i Sverige. Den socialdemokratiskt ledda regeringen initierade flera åtgärder för att stoppa hedersförtrycket. Men arbetet måste fortsätta – inte minst inom det familjerättsliga området. Just nu pågår i Regeringskansliet beredning och analys av utredningen Tryggare hem för barn (SOU 2022:71). Vi anser att det är angeläget att regeringen i beredningen inkluderar hur barn inom den familjerättsliga lagstiftningen också ska skyddas från hedersrelaterat våld och förtryck samt att kunskapen om detta höjs bland familjerätter och rättsvårdande myndigheter.

5. Kompetens och arbetsförhållanden inom socialtjänsten, punkt 2 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 44 och avslår motionerna

2023/24:274 av Magnus Berntsson (KD),

2023/24:767 av Caroline Högström (M) yrkande 2,

2023/24:1448 av Sten Bergheden (M),

2023/24:2285 av Ann-Sofie Lifvnhage (M) och

2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2–4 och 10.

Ställningstagande

Många kommuner upplever svårigheter med att rekrytera medarbetare till socialtjänsten. En växande andel kommuner har många oerfarna socialtjänsthandläggare som behöver stöd för att komma in i yrket. Trots detta har nästan en av fem kommuner inga särskilda introduktioner för nytexaminerade, och färre än hälften av kommunerna har en plan för handläggarnas kompetensutveckling. Jag anser att det behöver genomföras ett kraftfullt socialtjänstpaket, med fokus på att stärka personalens trygghet, kompetens och karriärmöjligheter.

6. Försörjningsstöd och övriga stödinsatser, punkt 3 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkande 1,

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 86 och

2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15 och
avslår motionerna

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3,

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 11,

2023/24:2100 av Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD),

2023/24:2276 av Noria Manouchi (M),

2023/24:2355 av Martin Westmont (SD) och

2023/24:2428 av Mathias Bengtsson (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens nya nationella strategi för att bekämpa hemlöshet är ett välkommet initiativ. Dagens system medför dock höga marginaleffekter för dem som vill arbeta några timmar i veckan, vilket gör det mindre lönsamt att arbeta. Vi anser därför att det kan vara lämpligt att se över möjligheten att införa ett ”socialt frikort” i Sverige, liknande det som finns i Danmark, för att möjliggöra arbete bland socialt utsatta grupper utan att detta kvittas mot försörjningsstöd.

Otillåten andrahandsuthyrning bidrar till att skapa en andrahandshyresmarknad i Sverige med stora problem med fusk, kriminalitet och svarta kontrakt. Vi anser att socialnämnden ska kunna neka sökande bistånd till otillåten andrahandshyra. Det bör därför som grundkrav för ekonomiskt bistånd till andrahandshyra ställas krav på ett samtycke från hyresvärderna till andrahandsuthyrningen.

Samhället behöver skaffa sig fler verktyg för att hjälpa barn så att umgänge inte leder till våld och övergrepp. Ett av flera sådana verktyg skulle kunna vara en ökad möjlighet för tingsrätter att besluta om umgänge med umgängesstöd. I dagsläget är det också en kostnadsfråga. Innan en domstol beslutar om umgänge med umgängesstöd efterhör domstolen kommunens möjligheter att erbjuda detta. Om kommunen inte har möjlighet att erbjuda det på ett för domstolen skäligt sätt för barnet begränsas möjligheten att besluta om det. Vi

anser att en översyn krävs för att se om kommunerna behöver tillföras mer resurser för detta.

7. Försörjningsstöd och övriga stödinsatser, punkt 3 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motionerna
2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkande 1,
2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 11,
2023/24:2100 av Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD),
2023/24:2276 av Noria Manouchi (M),
2023/24:2355 av Martin Westmont (SD),
2023/24:2428 av Mathias Bengtsson (KD) yrkandena 1 och 2,
2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 86 och
2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Att förstärka det förebyggande arbetet är en grundsten i arbetet för att förhindra att fler människor hamnar i skuldfällan. De åtgärder som vidtagits hittills har inte varit tillräckliga. Jag anser att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldssättning.

8. Hemlöshet, punkt 4 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkandena 2–4,
2023/24:1166 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 87 och avslår motionerna

2023/24:684 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 4,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 25 och

2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens nya nationella strategi för att bekämpa hemlöshet är ett välkommet initiativ. Vi anser dock att regeringen även bör se över möjligheten att införa boendegarantier för unga och andra riskgrupper. Regeringen bör också se över möjligheten att inrätta en samordnad insats mellan relevanta myndigheter för att effektivt bekämpa hemlöshet och se över möjligheterna att stärka det förebyggande arbetet mot hemlöshet. Vi anser vidare att regeringen bör se över möjligheterna att stärka det uppsökande arbetet och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen. Det är även viktigt att regeringen inte försämrar förutsättningarna för att stärka de svaga hushållens ställning på bostadsmarknaden.

9. Hemlöshet, punkt 4 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 22 och avslår motionerna

2023/24:684 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 4,

2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkandena 2–4,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 25,

2023/24:1166 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 87.

Ställningstagande

Det är bra att Socialstyrelsen har haft i uppdrag att under 2023 kartlägga hemlöshetens omfattning och karaktär men ett längre uppdrag saknas. Jag anser att regeringen bör ge Socialstyrelsen ett löpande uppdrag att med start 2024 regelbundet göra en nationell kartläggning av hemlösheten. Socialstyrelsen bör även få i uppdrag att stödja kommuner att göra egna uppföljningar mellan de nationella kartläggningarna.

10. Hemlöshet, punkt 4 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:684 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1, 3 och 4 samt

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 25 och

avslår motionerna

2023/24:801 av Serkan Köse (S) yrkandena 2–4,

2023/24:1166 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S),

2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 22 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 87.

Ställningstagande

Den finska nationella bostadsstiftelsen –Y-stiftelsen– lyfts ofta fram som ett av de viktigare inslagen i den finska politiken mot hemlöshet. Jag anser därför att regeringen ska utreda möjligheten att inrätta en nationell bostadsstiftelse med ett liknande koncept. I Finland drivs stiftelsen av en samling olika aktörer i samverkan. Det bör därför övervägas om en styrgrupp under Statens Bostadsomvandling med representanter från Socialstyrelsen, Boverket, Kommunsverige, idéburna bostadsaktörer, Fastighetsägarna och Sveriges Allmännyttas ska inrättas för att tillsammans driva detta arbete framåt.

11. Stödlinje för anhöriga till kriminella, punkt 5 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 141.

Ställningstagande

Det finns i dag verksamheter inom vissa kommuner som riktar sig till anhöriga till personer som begår brott eller är i riskzonen för att hamna i gängkriminalitet. För att erbjuda ett likvärdigt stöd över hela landet anser vi att en nationell stödlinje för anhöriga till kriminella behöver inrättas.

12. Uppföljning av den nationella anhörigstrategin, punkt 6 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 54.

Ställningstagande

Den socialdemokratiskt ledda regeringen antog i april 2022 Sveriges första nationella anhörigstrategi. Vi anser att det är viktigt att den nya regeringen tar arbetet med anhörigstrategin vidare och vill se ett uppdrag om strategisk uppföljning av införandet av strategin.

13. Riktlinjer för vård av närstående, punkt 7 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

När det kommer till vård av närstående skiljer sig kommunernas insatser åt rätt mycket. Dessutom är rätten till avlösning olikformad runt om i riket. Vi anser att det borde upprättas nationella riktlinjer för vård av närstående.

14. Stöd till familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar, punkt 8 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Omkring 75 procent av dem som drabbas av sällsynta sjukdomar är barn. Av dessa överlever endast 30 procent till sin femte födelsedag. Ett tidigt besked om diagnos för en barnfamilj drabbar inte bara barnet utan även hela familjen som behöver förhålla sig till att barnet kanske inte överlever till nästa julafton. För dessa familjer kan stöd från samhället vara alldeles avgörande i processen. Vi anser därför att regeringen bör se över hur familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar kan få bättre stödåtgärder.

15. Stöd och hjälp till barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa, punkt 9 (V, MP)

av Ulrika Westerlund (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:465 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Endast en bråkdel av barn i familjer med missbruk får delta i stödverksamhet. Hur dessa insatser ska utformas kräver en tydligare styrning i syfte att stödet ska utformas och tillhandahållas jämlikt. Vi anser att regeringen bör utreda om lagstiftning behövs för att barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa ska tillförsäkras breda stöd- och hjälpinsatser.

16. Avlastning vid anhörigvård, punkt 10 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 37.

Ställningstagande

Att kunna ge stöd till en anhörig eller närstående som blir svårt sjuk eller får en funktionsnedsättning eller att få stöd när man själv behöver, är viktigt. Eftersom den anhörige som vårdar och stöttar oftast också är äldre finns risk för att den egna hälsan försämras om det blir alltför tungt att vårda den anhörige. Jag anser att det måste finnas flexibla och lättillgängliga möjligheter till avlastning.

17. Lagstadgad rätt till stöd för anhöriga, punkt 11 (S, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:783 av Johanna Haraldsson (S).

Ställningstagande

När en kris slår ned i familjen är vikten av stöd till anhöriga ofta stor. Tillgången till stöd för anhöriga är dock inte jämlik. Regionerna har olika riktlinjer och tillgången till stöd skiljer sig stort åt i landet. Vi anser att lagstiftning bör övervägas för att skapa jämlik tillgång till anhörigstöd.

18. Adoption, punkt 12 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 128 och avslår motionerna

2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2–5 och

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Den 28 oktober 2021 tillsatte den dåvarande, socialdemokratiskt ledda, regeringen en särskild utredning med uppdrag att kartlägga och analysera hur regelverk, organisering och processer inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet har fungerat tillbaka i tiden fram till i dag. Den s.k. Adoptionskommissionen har nu inlett sitt arbete och ska omfatta perioden från mitten av 1900-talet till nutid. Adoptionskommissionens arbete är viktigt, svårt och omfattande och vi anser att det är angeläget att utredningen får såväl den tid som de resurser och befogenheter den behöver för att göra ett gott arbete.

19. Adoption, punkt 12 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 1–4 och avslår motionerna

2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2–5,

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 16 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 128.

Ställningstagande

Adoptionsprocessen och kontrollen av densamma måste vara så noggrann att det aldrig kan förekomma minsta inslag av människohandel. Adoption ska vara den sista vägen ut för ett barn i behov av en permanent vårdnadslösning och det ska i första hand ske i närområdet så att transitionen från ursprungsland och kultur inte ska bli för drastisk. Tyvärr har det uppdagats oegentligheter vid internationella adoptioner till Sverige. Jag välkomnar därför riksdagens beslut från den 15 juni 2021 om att de internationella adoptionerna ska utredas. Men det finns mer att göra i denna fråga. Jag anser att ansvaret för dokumentationen om adoptioner bör föras över till en offentlig myndighet för att möjliggöra öppenhet och tillgänglighet och underlätta forskning. Jag anser vidare att det bör utredas hur ett statligt center kan utformas och fungera för att ge adopterade ett livslångt stöd. Det bör också utredas om kommunerna, regionerna och staten ger adekvat stöd till minderåriga adopterade. Slutligen anser jag att det bör utredas hur stödet för adopterade att söka sina rötter och återförenas med sina biologiska familjer bäst ska utformas.

20. Adoption, punkt 12 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 16 och avslår motionerna

2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2–5 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 128.

Ställningstagande

Med det som kommit i ljuset från tidigare adoptioner blir det tydligt att det sätt på vilket internationella adoptioner hittills har organiserats inte är optimalt när det gäller vare sig utredningar, beslut, förmedling, rättssäkerhet eller dokumentation. Jag anser därför att regeringen skyndsamt bör föreslå hur framtida adoptioner ska organiseras, hur det individuella stödet ska se ut samt eventuella lämpliga författningsändringar när det gäller arkiv och dokumentation av tidigare och framtida adoptioner.

21. Adoption, punkt 12 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 2–5 och avslår motionerna

2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 16 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 128.

Ställningstagande

Det är inte tillfredsställande att känsliga uppgifter om privatpersoner hålls av privata aktörer som t.ex. adoptionsorganisationer. Jag anser därför att staten borde ta över personakterna och säkerställa säker förvaring. Med moderna och brett tillgängliga DNA-tester är det allt fler som får tillgång till information som bara för några år sedan inte ansågs möjlig att få. Jag anser att det bör utredas hur alla berörda kan få tillgång till ett DNA-test. Sedan 2020 har MFoF ett uppdrag att erbjuda stöd till adopterade. Sedan 2022 erbjuds stödet också till personer som adopterat. Jag anser att det är centralt att detta stöd, eller någon annan form av stöd, kan fortsätta att erbjudas så länge behov finns. Jag anser även att det kan vara nödvändigt att stärka MFoF:s roll när det gäller t.ex. tillsyn i internationella adoptionsprocesser, för att säkerställa att adoptioner inte genomförs i länder utan tillförlitlig reglering.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:102 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur kommunerna arbetar med omhändertagande i syfte att öka rättssäkerheten och förbättra bemötandet inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:104 av Nadja Awad m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för den dokumentation som rör adoptioner bör föras över till en offentlig myndighet för att möjliggöra öppenhet och tillgänglighet och underlätta forskning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur ett statligt center kan utformas och fungera för att ge adopterade ett livslångt stöd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas att kommunerna, regionerna och staten ger adekvat stöd till minderåriga adopterade, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödet behöver utvärderas i samarbete med de adopterade och det bör utredas hur stödet för adopterade att söka sina rötter och återförenas med sina biologiska familjer bäst ska utformas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:274 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och bredda kompetensen på funktionshindersområdet inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta nationella riktlinjer för vård av närstående och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:395 av Daniel Persson m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av adoptionsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på konkreta förebyggande åtgärder mot överskuldssättning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:465 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om lagstiftning behövs för att barn och unga som har föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa ska tillförsäkras breda stöd- och hjälpinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:684 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett nationellt ansvar för att minska hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tillförlitlig statistik som tydligt visar på hur situationen för hemlösa utvecklas över tid och att statistiken bör tas fram med tätare mellanrum, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att inrätta en nationell bostadsstiftelse och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att under Statens bostadsomvandling inrätta en styrgrupp med representanter från Socialstyrelsen, Boverket, Kommunsverige, idéburna bostadsaktörer, Fastighetsägarna och Sveriges allmännyttan för att inleda ett arbete med att inrätta en nationell bostadsstiftelse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:767 av Caroline Högström (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att möjliggöra anonymisering av socialsekreterare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:783 av Johanna Haraldsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till lagstadgad rätt till stöd för anhöriga och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:801 av Serkan Köse (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett socialt frikort i Sverige, inspirerat av den danska modellen, som gör det möjligt för människor i utsatta situationer att arbeta utan att förlora sin rätt till försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att implementera boendegarantier för unga och andra riskgrupper och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta en samordnad insats mellan relevanta myndigheter för att effektivt bekämpa hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka det förebyggande arbetet mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bilda en bostadsstiftelse för hemlösa och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1045 av Azra Muranovic m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till lagstiftning för att säkerställa att utbetalningar av ekonomiskt bistånd delas lika mellan de vuxna i hushållet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1068 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om det är möjligt att låta internet ingå i skälig levnadsnivå i riksnormen för försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1166 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av arbetet mot hemlöshet och om att se över möjligheterna att stärka det uppsökande arbetet och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1317 av Malin Larsson och Peter Hedberg (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett nationellt register över godkända adoptivföräldrar och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd i uppdrag att upprätta ett nationellt adoptionsregister och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1392 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingen som vistas olagligt i landet ska ha rätt till stöd från socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner inte ska ha rätt att stötta någon som vistas olagligt i landet genom att betala ut ekonomiskt bistånd eller genom andra former av stöd från socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra hur ekonomiska sanktioner, såsom indragna bidrag, kan införas för familjer runt barn och ungdomar som är utsatta för hedersbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1448 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man bättre kan skydda dem inom socialtjänsten från påtryckningar från personer som är missnöjda med besluten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1451 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att se över hur ett barns rätt till en gåva kan klassas som personlig och inte inräknas i föräldrarnas inkomst vid normberäkning för försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1499 av Eva Lindh och Mats Wiking (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en lagstiftning som möjliggör lättillgängligt stöd med förenklad biståndsbedömning på fler områden inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1533 av Oliver Rosengren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en utvidgad utbildningsplikt för arbetslösa med försörjningsstöd som en del av aktivitetskravet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1555 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra att socialtjänsten kan använda sig av mellantvång och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1605 av Niels Paarup-Petersen (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stödinsatser för anhöriga och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa fler insatsnivåer i socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1684 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning om möjligheten att begränsa användningen av medel från välfärdssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1880 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur adopterades personakter skulle kunna flyttas från organisationer och andra privata sammanhang till ett nationellt hållet arkiv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur adopterade skulle kunna erbjudas gratis DNA-testning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att stöd till adopterade kommer att fortsätta erbjudas så länge behov finns och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka svenska myndigheters roll vid internationella adoptioner för att säkerställa att adoptioner inte genomförs rättsosäkert och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur familjer som drabbas av sällsynta sjukdomar kan ges bättre stödåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2075 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsgivarna bör utveckla och samordna riskbedömningar inför besök och hotfulla situationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att arbetsgivaren ska arbeta för en ökad kontinuitet och att bibehålla erfarenhet inom socialförvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över socialsekreterares möjligheter till karriärtjänst med större ansvar och högre lön och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att arbetsgivarna ska stärka mentorskapet så att erfarenhet och rutin bibehålls och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en nationell specialistutbildning på avancerad nivå för socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör höja kompetenskraven för socialtjänstens personal och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att införa legitimationskrav på myndighetsutövande medarbetare i socialt arbete och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att införa socialtjänstassistenter för att avlasta socialsekreterare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynen av socialtjänsten bör stärkas och att allvarliga brister och upprepade försummelser bör leda till tydliga följdåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur en mer kvalitetssäker finansiering av adoptionsverksamheterna kan se ut och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör se över möjligheten att ändra socialtjänstlagen så att kommuner vid behov ska kunna göra regelbundna oanmälda hembesök hos den som har försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2100 av Roger Hedlund och Mattias Eriksson Falk (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en ny lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2276 av Noria Manouchi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att införa ett aktivitetskrav inom ekonomiskt bistånd för alla med arbetsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av aktivitetskrav i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2285 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avkoda socialsekreterare vid tuffa beslut och ersätta med ”socialtjänsten” för att skydda den enskilda socialsekreterarens identitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2320 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen ett löpande uppdrag att med start 2024 regelbundet genomföra nationell kartläggning av hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att stödja kommuner att göra egna uppföljningar mellan de nationella kartläggningarna och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell strategi mot hemlöshet ska ha en tydlig nollvision för hemlösheten samt innehålla en strategi för att följa upp kommunens skyldighet att tillförsäkra alla rätten till en bostad och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vidta åtgärder för att modellen Bostad först ska bli nationell norm och implementeras i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2355 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa ett system där de som uppbär försörjningsstöd får stödet eller delar av stödet utbetalat i form av en villkorad kredit som kan nyttjas i våra större livsmedelskedjor inom Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2428 av Mathias Bengtsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att kalla förstagångsföräldrar till ett första, frivilligt och kostnadsfritt, besök hos familjerådgivningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att kommunerna maximalt ska ta 300 kronor för ett besök hos familjerådgivningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör genomföras ett kraftfullt socialtjänstpaket, med fokus på att stärka personalens trygghet, kompetens och karriärmöjligheter, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2464 av Jonny Cato m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utöka jobbstimulansen i försörjningsstödet och göra den tillgänglig för fler och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt lägga fram förslag på riksdagens bord om hur adoptionsprocesser ska se ut framöver och hur man kan stötta redan adopterade och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som arbetar med barn och barnutredningar inom socialtjänsten och rättsväsendet ska ha särskild kompetens för det och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om användningen av evidensbaserade metoder i socialtjänstens bedömningar och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretessbrytande bestämmelser och tillkännager detta för regeringen.

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en rätt till regelbunden kompetenshöjning och inrättandet av karriärtjänster för medarbetare i den kommunala socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett krav på att alla kommuner ska ha ett systematiskt förebyggande arbete mot hot, våld och trakasserier som riktas mot socialtjänstens medarbetare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell standard för hur hemlöshet ska definieras, mätas och rapporteras samt utforma en nationell strategi för att bemöta hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2504 av Runar Filper (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten måste börja praktisera vetenskapliga utredningsmetoder och få förutsättningar och kompetens för att lösa föräldrarnas grundproblem till konflikten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta föräldraalienation på allvar och ta del av den forskning som finns och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppföljning av den nationella anhörigstrategin och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny socialtjänstlag och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge socialtjänsten fler verktyg och befogenheter och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aktivitetsplikt i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommuners möjlighet att neka bistånd vid otillåten andrahandshyra och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de svaga hushållens ställning på bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
128. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om adoptionskommissionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2619 av Yasmine Eriksson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna för Sveriges kommuner att samverka i arbetet för att motverka hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2636 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kunskapsnivån i fråga om barn och våldsutsatthet inom socialtjänst, familjerätt och rättsvårdande myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kunskapsnivån om vuxna och våldsutsatthet inom socialtjänst, familjerätt och rättsvårdande myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kunskapsnivån om hedersrelaterat våld och förtryck inom socialtjänst, familjerätt och rättsvårdande myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste tillse att Sveriges kommuner har kännedom om, och implementerar, lagstiftningen om vårdnadsöverflyttning vid våld i familjen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka resurserna till kommunerna för att kunna erbjuda umgänge med umgängesstöd när domstolarna efterfrågar detta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2641 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för kommuner att genomföra systematiska och oanmälda hembesök i syfte att följa upp att ekonomiskt bistånd går till dem som har rätt till stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa krav på motprestation för samtliga som tar emot försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en underrättelseplikt för socialtjänsten vid misstanke om bidragsbrott och en möjlighet att samverka med relevanta myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utveckla en modell för hur kommunernas arbete mot felaktiga utbetalningar görs mest effektivt och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka resurserna till socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett bättre förtroende mellan människor i socioekonomiskt utsatta områden och det offentliga Sverige och tillkännager detta för regeringen.
141. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en ny nationell stömlinje för anhöriga till kriminella och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att det finns flexibla och lättillgängliga möjligheter till avlastning vid anhörigvård och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
13. Motioner som bereds förenklad		
2023/24:395	Daniel Persson m.fl. (SD)	18
2023/24:684	Katarina Luhr m.fl. (MP)	2
2023/24:1045	Azra Muranovic m.fl. (S)	
2023/24:1068	Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S)	
2023/24:1392	Josefin Malmqvist (M)	1 och 2
2023/24:1451	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:1499	Eva Lindh och Mats Wiking (båda S)	
2023/24:1533	Oliver Rosengren (M)	
2023/24:1555	Eva Lindh m.fl. (S)	
2023/24:1605	Niels Paarup-Petersen (C)	5
2023/24:1628	Niels Paarup-Petersen (C)	12
2023/24:1684	Eric Westroth (SD)	
2023/24:2075	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1–8, 10, 17 och 26
2023/24:2281	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	3
2023/24:2320	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	23, 25 och 26
2023/24:2464	Jonny Cato m.fl. (C)	6
2023/24:2481	Martina Johansson m.fl. (C)	25, 29, 30 och 41
2023/24:2504	Runar Filper (SD)	2 och 3
2023/24:2617	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	69 och 85
2023/24:2619	Yasmine Eriksson (SD)	
2023/24:2641	Josefin Malmqvist (M)	1–3 och 5